

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ  
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ



ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан філологічного факультету

І. С. Бондаренко

2023 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ**

**НАВЧАЛЬНА ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА**

Ступінь вищої освіти	бакалавр
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта
Предметна спеціальність	014.01 Середня освіта (Українська мова і література)
Освітня програма	Середня освіта (Українська мова і література)

Укладач: Бакаленко Ірина Миколаївна,  
кандидат педагогічних наук доцент,  
доцент кафедри української літератури


Обговорено та ухвалено  
на засіданні кафедри української літератури


Протокол № 1  
від «28» серпня 2023 р.  
Завідувач кафедри  
української літератури

 Н. В. Горбач

Ухвалено науково-методичною радою  
філологічного факультету

Протокол № 1  
від «05» вересня 2023 р.  
Голова науково-методичної ради  
філологічного факультету

 І. Л. Мацегора

Гарант освітньо-професійної програми  
 Р. О. Христіанінова

2023 рік

## ВСТУП

Практика є невід'ємною складовою частиною процесу підготовки бакалаврів у закладі вищої освіти і проводиться на оснащених відповідним чином базах навчальних закладів.

Ступінь вищої освіти, спеціальність, освітня програма	Кількість кредитів	Денна форма здобуття освіти	Заочна форма здобуття освіти
Ступінь вищої освіти: <i>бакалавр</i> Спеціальність: <i>014 Середня освіта</i> Предметна спеціальність: <i>014.01</i> <i>Середня освіта</i> <i>(Українська мова і література)</i> Освітня програма: <i>Середня освіта</i> <i>(Українська мова і література)</i>	6	Рік підготовки	
		2-й	3-й
		Семестр	
		4	6
		Вид контролю	
		Диф. залік	Диф. залік

Головне призначення педагогічної практики полягає у вирішенні протиріч, що виникають під час переходу студента у нову якість «практичного вчителя». Практика є сполучною ланкою між теоретичним навчанням та самостійною апробацією знань, тобто сприяє адаптації студентів до педагогічної діяльності. Однією з функцій педагогічної практики є її виховний характер. Це перша серйозна перевірка готовності сьогоденного студента бути вчителем словесності.

Навчальна педагогічна практика – це перший крок студента до майбутньої професійної діяльності, можливість перевірити набуті теоретичні знання та сформовані у процесі вивчення практико-орієнтованих дисциплін вміння, навички та компетентності.

### МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ. КОМПЕТЕНТНОСТІ

**Метою** проведення навчальної педагогічної практики є розвиток компонентів професійної культури майбутнього вчителя, їхньої педагогічної майстерності, оволодіння педагогічними технологіями, сучасними методами, формами організації праці в галузі майбутньої професії; формування професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних умовах, інтересу до майбутньої освітньої діяльності, підготовка до неї; виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності.

Основні **завдання** практики:

- формувати мотивацію до професійного становлення майбутнього вчителя: розвиток гуманістичної спрямованості у майбутній професійній діяльності; сталого інтересу до професії вчителя; позитивної мотивації до навчання; потреби у самовдосконаленні;
- розвивати потребу когнітивного становлення майбутнього вчителя у збагаченні й поглибленні професійних знань, у розвитку інтелектуальних здібностей та педагогічного мислення;
- сприяти розвитку педагогічних здібностей та формуванню фасилітативних умінь;
- опанувати методиками педагогічних досліджень навчального та виховного процесів, педагогічної діяльності вчителів, взаємодії учнів та вчителів в освітньому процесі;
- розвивати особисті якості вчителя: любов до дітей, громадянськість, колективізм, толерантність, патріотизм, креативність, принциповість, професійну працездатність, відповідальність, інтелігентність, ерудованість, тактовність тощо.

У результаті проходження навчальної виробничої практики студент повинен **ЗНАТИ**:

- вимоги до навчально-виховного процесу в загальноосвітньому навчальному закладі, його особливості, умови продуктивності;

- особливості педагогічної діяльності вчителя-вихователя;
- психологічні особливості дітей шкільного віку;
- умови створення комфортного навчального середовища для учнів закладів середньої освіти;
- типи спілкування учителя з учнями в освітньому процесі.

У результаті проходження навчальної виробничої практики студент повинен **ВМІТИ:**

- виконувати завдання, спрямовані на дослідження навчально-виховного процесу;
- визначати тип професійної поведінки вчителів;
- досліджувати характер взаємодії класного керівника з учнями;
- проводити соціометрію;
- досліджувати інтереси учнів.

Згідно з вимогами освітньої програми студенти повинні досягти таких **компетентностей:**

- здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі середньої освіти або в процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки й характеризується комплексністю та невизначеністю умов;
- здатність вчитися, удосконалювати власне навчання й виконання завдань з високим рівнем автономності;
- здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію;
- навички обдумування;
- дотримання етичних норм;
- здатність аналізувати, синтезувати, оцінювати, щоб виявляти проблеми й виробляти рішення;
- цінування різноманіття та мультикультурності;
- навички роботи з інформацією (уміння знаходити та аналізувати інформацію з різних джерел, передусім – за допомогою цифрових технологій);
- критичне осмислення основних світоглядних теорій і принципів у навчанні та професійній діяльності;
- уміння застосовувати елементи теоретичного та експериментального дослідження в професійній діяльності;
- уміння застосовувати сучасні методики й освітні технології, у тому числі й інформаційні, для забезпечення якості навчально-виховного процесу в середніх загальноосвітніх закладах;
- уміння застосовувати методи діагностування досягнень учнів, здійснювати педагогічний супровід процесів соціалізації та професійного самовизначення учнів, підготовки їх до свідомого вибору життєвого шляху;
- дотримання етичних норм у комунікації з колегами, учнями й вихованцями та їхніми батьками;
- уміння організувати комунікацію учнів і вихованців;
- уміння обдуманно обирати шляхи вирішення непередбачуваних проблем у професійній діяльності;
- відповідальність за забезпечення охорони життя і здоров'я учнів у навчально-виховному процесі та позаурочній діяльності;
- уміння створювати клімат, що сприяє навчанню всіх учнів незалежно від їх соціально-культурно-економічного контексту.

<b>Компетентності</b>	<b>Результати навчання</b>
<b>Інтегральна компетентність</b> – Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі середньої освіти або в процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів	– Здатний вчитися впродовж життя і вдосконалювати з високим рівнем автономності набуту під час навчання кваліфікацію; – Здатний аналізувати соціально та особистісно значущі світоглядні проблеми,

<p>відповідної науки й характеризується комплексністю та невизначеністю умов</p>	<p>приймати рішення на основі сформованих ціннісних орієнтирів;</p>
<ul style="list-style-type: none"> <li>– Загальні компетентності</li> <li>– Здатність вчитися, удосконалювати власне навчання й ви-конання, з високим рівнем автономності;</li> <li>– Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію;</li> <li>– Навички обдумування;</li> <li>– Дотримання етичних норм;</li> <li>– Здатність аналізувати, синтезувати, оцінювати, щоб виявляти проблеми й виробляти рішення;</li> <li>– Цінування різноманіття та мультикультурності;</li> <li>– Навички роботи з інформацією (уміння знаходити та аналізувати інформацію з різних джерел, передусім – за допомогою цифрових технологій);</li> <li>– Критичне осмислення основних світоглядних теорій і принципів у навчанні та професійній діяльності</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– Здатний створювати рівноправний і справедливий клімат, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від їх соціально-культурно-економічного контексту;</li> <li>– Здатний нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності;</li> <li>– Здатний застосовувати сучасні методики й технології, зокрема й інформаційні, для забезпечення якості навчально-виховного процесу в середніх загальноосвітніх закладах;</li> <li>– Здатний застосовувати методи діагностування досягнень учнів, здійснювати педагогічний супровід процесів соціалізації та професійного самовизначення учнів, підготовки їх до свідомого вибору життєвого шляху;</li> <li>– Знає сучасні теоретичні основи предметної спеціалізації, здатний застосовувати елементи теоретичного та експериментального дослідження в професійній діяльності;</li> <li>– Володіє культурою мислення, здатний до узагальнення, аналізу й синтезу в професійній діяльності;</li> <li>– Здатний критично використовувати світоглядні теорії в розв'язанні соціальних і професійних завдань;</li> </ul>
<p><b>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Уміння застосовувати елементи теоретичного та експериментального дослідження в професійній діяльності;</li> <li>– Уміння застосовувати сучасні методики й освітні технології, у тому числі й інформаційні, для забезпечення якості навчально-виховного процесу в середніх загальноосвітніх закладах;</li> <li>– Уміння застосовувати методи діагностування досягнень учнів, здійснювати педагогічний супровід процесів соціалізації та професійного самовизначення учнів, підготовки їх до свідомого вибору життєвого шляху;</li> <li>– Дотримання етичних норм у комунікації з колегами, учнями й вихованцями та їхніми батьками;</li> <li>– Уміння організувати комунікацію учнів і вихованців;</li> <li>– Уміння обдуманно обирати шляхи вирішення непередбачуваних проблем у професійній діяльності;</li> <li>– Відповідальність за забезпечення охорони життя і здоров'я учнів у</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– Здатний реалізовувати державний стандарт і навчальні програми з української мови та літератури, додаткової предметної спеціалізації (за вибором студента);</li> <li>– Здатний з дотриманням етичних норм формувати комунікаційну стратегію з колегами, соціальними партнерами, учнями й вихованцями та їхніми батьками;</li> <li>– Організовує співпрацю учнів і вихованців та ефективно працює в команді (педагогічному колективі освітнього закладу, інших професійних об'єднаннях);</li> <li>– Здатний розуміти значення культури як форми людського існування, цінувати різноманіття та мультикультурність світу й керуватися у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу й співробітництва;</li> <li>– Здатний до рефлексії, має навички оцінювання непередбачуваних проблем у професійній діяльності й обдуманого вибору шляхів їх вирішення;</li> <li>– Володіє основами професійної культури, здатний до підготовки та редагування текстів професійного змісту державною мовою;</li> <li>– Має навички знаходження, обробки та аналізу інформації з різних джерел (передусім – за</li> </ul>

<p>навчально-виховному процесі та позаурочній діяльності;</p> <p>– Уміння створювати рівноправний і справедливий клімат, що сприяє навчанню всіх учнів незалежно від їх соціально-культурно-економічного контексту</p>	<p>допомогою цифрових технологій);</p> <p>– Готовий використовувати методи фізичного самовиховання (рухових дій) для підвищення адаптаційних резервів організму і зміцнення власного здоров'я;</p> <p>– Здатний забезпечувати охорону життя й здоров'я учнів у навчально-виховному процесі та позаурочній діяльності</p>
--	--

**Міждисциплінарні зв'язки:** навчальна педагогічна практика спирається на засвоєні студентами теоретичні знання з навчальних дисциплін «Педагогіка», «Психологія», «Основи наукових досліджень», «Шкільний курс української мови», «Шкільний курс української літератури», «Методика викладання української мови» та є підготовчим етапом до засвоєння курсу «Методика викладання української літератури» та до проходження виробничої педагогічної практики.

### ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Тиждень/ Дата	Місце проходження практики	Види робіт, завдання
1 тиждень	<p>Навчальна лабораторія для спеціальності 014 Середня освіта предметної спеціальності 014.01 Середня освіта (Українська мова і література) освітня програма Середня освіта (Українська мова і література) Запорізького національного університету</p>	<p>Конференція з навчальної педагогічної практики</p> <p>Проведення майстер-класів з методики викладання мови та літератури у середній школі</p> <p>Оформлення індивідуального плану студента для проходження практики</p> <p>Обговорення практичних завдань практики</p>
2 тиждень	Школи м. Запоріжжя	<p>Експерсія до навчального закладу</p> <p>Дослідження навчально-виховного процесу у загальноосвітньому навчальному закладі, його особливостей; умов, які забезпечують його продуктивність; Аналіз діяльності вчителя як предметника і вихователя, з'ясування причинно-наслідкових зв'язків між професіоналізмом учителя та продуктивністю діяльності дітей; Вивчення особливостей дітей певного віку та класного колективу; Діагностика власного рівня професіоналізму через включення в різні аспекти педагогічної діяльності; Виконання творчого завдання</p>
3 тиждень	<p>Навчальна лабораторія для спеціальності 014 Середня освіта предметної спеціальності 014.01 Середня освіта (Українська мова і література) освітня програма Середня освіта (Українська мова і література) Запорізького національного університету</p>	<p>Оформлення щоденника спостережень; аналізу уроків, за якими спостерігали; створення дидактичних засобів навчання</p>
4 тиждень	Школи м. Запоріжжя	<p>Дослідження навчально-виховного процесу у загальноосвітньому навчальному закладі, його особливостей; умов, які забезпечують його продуктивність; Аналіз діяльності вчителя як предметника і</p>

		<p>вихователя, з'ясування причинно-наслідкових зв'язків між професіоналізмом учителя та продуктивністю діяльності дітей;</p> <p>Вивчення особливостей дітей певного віку та класного колективу;</p> <p>Діагностика власного рівня професіоналізму через включення в різні аспекти педагогічної діяльності;</p> <p>Виконання творчого завдання</p>
5 тиждень	<p>Навчальна лабораторія для спеціальності 014 Середня освіта предметної спеціальності 014.01 Середня освіта (Українська мова і література) освітня програма Середня освіта (Українська мова і література) Запорізького національного університету</p>	<p>Оформлення щоденника спостережень; аналізу уроків, за якими спостерігали; створення дидактичних засобів навчання</p>
6 тиждень	Школи м. Запоріжжя	<p>Дослідження навчально-виховного процесу у загальноосвітньому навчальному закладі, його особливостей; умов, які забезпечують його продуктивність; Аналіз діяльності вчителя як предметника і вихователя, з'ясування причинно-наслідкових зв'язків між професіоналізмом учителя та продуктивністю діяльності дітей;</p> <p>Вивчення особливостей дітей певного віку та класного колективу;</p> <p>Діагностика власного рівня професіоналізму через включення в різні аспекти педагогічної діяльності;</p> <p>Виконання творчого завдання</p>
7 тиждень	<p>Навчальна лабораторія для спеціальності 014 Середня освіта предметної спеціальності 014.01 Середня освіта (Українська мова і література) освітня програма Середня освіта (Українська мова і література) Запорізького національного університету</p>	<p>Оформлення щоденника спостережень; аналізу уроків, за якими спостерігали; створення дидактичних засобів навчання</p>
8 тиждень	Школи м. Запоріжжя	<p>Дослідження навчально-виховного процесу у загальноосвітньому навчальному закладі, його особливостей; умов, які забезпечують його продуктивність; Аналіз діяльності вчителя як предметника і вихователя, з'ясування причинно-наслідкових зв'язків між професіоналізмом учителя та продуктивністю діяльності дітей;</p> <p>Вивчення особливостей дітей певного віку та класного колективу;</p> <p>Діагностика власного рівня професіоналізму через включення в різні аспекти педагогічної діяльності;</p> <p>Виконання творчого завдання</p>

9 тиждень	Навчальна лабораторія для спеціальності 014 Середня освіта предметної спеціальності 014.01 Середня освіта (Українська мова і література) освітня програма Середня освіта (Українська мова і література) Запорізького національного університету	Оформлення щоденника спостережень; аналізу уроків, за якими спостерігали; створення дидактичних засобів навчання
10 тиждень	Школи м. Запоріжжя	Дослідження навчально-виховного процесу у загальноосвітньому навчальному закладі, його особливостей; умов, які забезпечують його продуктивність; Аналіз діяльності вчителя як предметника і вихователя, з'ясування причинно-наслідкових зв'язків між професіоналізмом учителя та продуктивністю діяльності дітей; Вивчення особливостей дітей певного віку та класного колективу; Діагностика власного рівня професіоналізму через включення в різні аспекти педагогічної діяльності; Виконання творчого завдання
11 тиждень	Навчальна лабораторія для спеціальності 014 Середня освіта предметної спеціальності 014.01 Середня освіта (Українська мова і література) освітня програма Середня освіта (Українська мова і література) Запорізького національного університету	Оформлення щоденника спостережень; аналізу уроків, за якими спостерігали; створення дидактичних засобів навчання
12 тиждень	Школи м. Запоріжжя	Дослідження навчально-виховного процесу у загальноосвітньому навчальному закладі, його особливостей; умов, які забезпечують його продуктивність; Аналіз діяльності вчителя як предметника і вихователя, з'ясування причинно-наслідкових зв'язків між професіоналізмом учителя та продуктивністю діяльності дітей; Вивчення особливостей дітей певного віку та класного колективу; Діагностика власного рівня професіоналізму через включення в різні аспекти педагогічної діяльності; Виконання творчого завдання
13 тиждень	Навчальна лабораторія для спеціальності 014 Середня освіта предметної спеціальності 014.01 Середня освіта (Українська мова і література) освітня програма Середня освіта (Українська мова і література) Запорізького національного університету	Оформлення щоденника спостережень; аналізу уроків, за якими спостерігали; створення дидактичних засобів навчання
14 тиждень	Школи м. Запоріжжя	Дослідження навчально-виховного процесу у загальноосвітньому

		навчальному закладі, його особливостей; умов, які забезпечують його продуктивність; Аналіз діяльності вчителя як предметника і вихователя, з'ясування причинно-наслідкових зв'язків між професіоналізмом учителя та продуктивністю діяльності дітей; Вивчення особливостей дітей певного віку та класного колективу; Діагностика власного рівня професіоналізму через включення в різні аспекти педагогічної діяльності; Виконання творчого завдання
15 тиждень	Школи м. Запоріжжя	Дослідження навчально-виховного процесу у загальноосвітньому навчальному закладі, його особливостей; умов, які забезпечують його продуктивність; Аналіз діяльності вчителя як предметника і вихователя, з'ясування причинно-наслідкових зв'язків між професіоналізмом учителя та продуктивністю діяльності дітей; Вивчення особливостей дітей певного віку та класного колективу; Діагностика власного рівня професіоналізму через включення в різні аспекти педагогічної діяльності; Виконання творчого завдання
16 тиждень	Навчальна лабораторія для спеціальності 014 Середня освіта предметної спеціальності 014.01 Середня освіта (Українська мова і література) освітня програма Середня освіта (Українська мова і література) Запорізького національного університету	Оформлення звітної документації навчальної педагогічної практики: щоденника спостережень; аналізу уроків, за якими спостерігали; створення дидактичних засобів навчання; творчі завдання.  Підсумкова конференція

### ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

У період навчальної педагогічної практики кожен студент індивідуально організовує свою роботу:

- працює у загальноосвітньому навчальному закладі 6 академічних годин щодня, виконує всі види робіт, передбачені практикою;
- має індивідуальний план роботи відповідно до програми навчальної педагогічної практики;
- веде щоденник педагогічних спостережень, де фіксуються результати спостережень і аналізується виконана робота;
- виконує обов'язки помічника класного керівника в організації життєдіяльності учнів на період практики;
- виконує розпорядження адміністрації загальноосвітнього навчального закладу та керівника практики;
- у визначений день консультується з методистом від кафедри української літератури.

### ЗАНЯТТЯ ПІД ЧАС ПРАКТИКИ (ПЕРШИЙ ТИЖДЕНЬ ПРАКТИКИ)

Тиждень	Дата	Майстер-класи. Тема. Зміст.	Практична / самостійна діяльність студентів
---------	------	-----------------------------	---



		(діяльність керівника практики)	
<b>І ТИЖДЕНЬ</b>			
1		<p><i>Конференція педагогічної практики</i></p> <p><i>Обговорення змісту та структури практики</i></p>	<p style="text-align: right;">3</p> <p><b>Обговорення питань:</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Мета навчальної педагогічної практики.</li> <li>2. Завдання навчальної педагогічної практики.</li> <li>3. Графік проходження практики та її зміст: <i>Тиждень – практика у навчальній лабораторії ЗНУ</i> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Оформлення щоденника спостережень; аналізу уроків, за якими спостерігали; створення дидактичних засобів навчання</li> </ul> </li> </ol> <p><i>Тиждень – практика у школі</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Дослідження навчально-виховного процесу у загальноосвітньому навчальному закладі, його особливостей; умов, які забезпечують його продуктивність;</li> <li>– Аналіз діяльності вчителя як предметника і вихователя, з'ясування причинно-наслідкових зв'язків між професіоналізмом учителя та продуктивністю діяльності дітей;</li> <li>– Вивчення особливостей дітей певного віку та класного колективу;</li> <li>– Діагностика власного рівня професіоналізму через включення в різні аспекти педагогічної діяльності;</li> </ul> <p><b>4. Індивідуальні завдання.</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– У період навчальної педагогічної практики кожен студент індивідуально організовує свою роботу: <ul style="list-style-type: none"> <li>– працює у загальноосвітньому навчальному закладі 6 академічних годин щодня, виконує всі види робіт, передбачені практикою;</li> <li>– має індивідуальний план роботи відповідно до програми педагогічної практики;</li> <li>– веде щоденник педагогічних спостережень, де фіксуються результати спостережень і аналізується виконана робота;</li> <li>– виконує обов'язки помічника класного керівника в організації життєдіяльності учнів на період практики;</li> <li>– виконує розпорядження адміністрації загальноосвітнього навчального закладу та керівника практики;</li> <li>– у визначений день консультується з методистом від кафедри української літератури.</li> </ul> </li> </ul> <p><b>4. Вимоги до звіту навчальної педагогічної практики.</b></p> <p>Вимоги до оформлення щоденника педагогічних спостережень</p> <p>Вимоги до завдань, що передбачають дослідження навчально-виховного процесу, діяльності вчителя, особливостей розвитку дітей, зокрема і підлітків та їх угруповань.</p>

		<p><b>Workshop - 3 години</b>  <b>Тема 1:</b> Концепція Нової української школи (НУШ).  (Сайт + прикріплений документ:  <a href="https://nus.org.ua/">https://nus.org.ua/</a>)  Презентація про НУШ (прикріплений файл)</p> <p>Особливості вивчення української мови (рекомендації 2021-2022 н.р.).  (сайт МОН  <a href="https://nus.org.ua/news/mo-n-rozrobylo-metodychni-rekomendatsiyi-z-vykladannya-predmetiv-na-2021-2022/">https://nus.org.ua/news/mo-n-rozrobylo-metodychni-rekomendatsiyi-z-vykladannya-predmetiv-na-2021-2022/</a> + прикріплений документ)</p> <p>Особливості вивчення української літератури (рекомендації 2021-2022 н.р.).  (сайт МОН  <a href="https://nus.org.ua/news/mo-n-rozrobylo-metodychni-rekomendatsiyi-z-vykladannya-predmetiv-na-2021-2022/">https://nus.org.ua/news/mo-n-rozrobylo-metodychni-rekomendatsiyi-z-vykladannya-predmetiv-na-2021-2022/</a> + прикріплений документ)</p>	<p><b>Самостійна робота</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Ознайомитись з Концепцією Нової української школи (НУШ). Підготувати порівняльну таблицю: «Традиційна школа / Нова українська школа (НУШ)». На основі порівняльного аналізу підготувати презентацію.</li> <li>2. Ознайомитись з основними рекомендаціями щодо вивчення української мови у 2019-2020 н.р. Підготувати презентацію «Особливості вивчення української мови у 2019-2020 навчальному році» (звернути увагу на різні форми роботи та критерії оцінювання).</li> <li>3. Ознайомитись з основними рекомендаціями щодо вивчення української літератури у 2019-2020 н.р. Підготувати презентацію «Особливості вивчення української літератури у 2019-2020 навчальному році» (звернути увагу на різні форми роботи та критерії оцінювання).</li> <li>4. Створити «портрет» сучасного вчителя-словесника (творче завдання на матеріалі сучасного методичного матеріалу)</li> </ol>
1		<p><b>Workshop - 4 години</b>  <b>Тема 2:</b> Особливості вивчення української мови у середній ланці школи. Програми і підручники з української мови та літератури.</p> <p>Освітні програми:  <a href="https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi">https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi</a></p> <p>Електронні підручники:  <a href="https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/pidruchniki/elektronni-pidruchniki">https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/pidruchniki/elektronni-pidruchniki</a></p> <p><b>Тема 3:</b> Уроки української мови та літератури у сучасній школі.</p>	<p><b>Самостійна робота</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Проаналізувати програми і підручники з української мови та літератури.</li> <li>2. Підготувати презентацію: аналіз однієї з програм та відповідного до неї підручника з української мови та літератури (сайт МОН України).</li> <li>3. До будь-якої теми з підручника, який аналізували, розробити дидактичні засоби навчання з мови ТА літератури для візуалізації матеріалу (не менше 3).</li> </ol> <p>1. Перегляд відео-уроків:  Урок української мови в 5 класі «Види речень...»  <a href="https://www.youtube.com/watch?v=YAUEhlaQdPM">https://www.youtube.com/watch?v=YAUEhlaQdPM</a>  Відкритий урок з української мови. Вчитель: Погорела І.О.  <a href="https://www.youtube.com/watch?v=a68KJiN4I8Q">https://www.youtube.com/watch?v=a68KJiN4I8Q</a></p> <p>Бойко Л.В. Відкритий урок з української літератури в 6 класі  <a href="https://www.youtube.com/watch?v=PKSV_421_SU">https://www.youtube.com/watch?v=PKSV_421_SU</a></p>

			<p>Учитель року. Урок української літератури у 7 класі.  <a href="https://www.youtube.com/watch?v=o4KHI4DnYnU">https://www.youtube.com/watch?v=o4KHI4DnYnU</a></p> <p>2. Аналіз переглянутих уроків української мови та літератури (визначення структури, мети, завдань уроку, використаних учителем методів, прийомів та засобів навчання).</p>
1		<p><b>Workshop - 4 години</b>  <b>Тема 4:</b> Інтерактивні методи навчання української мови та літератури</p> <p><b>Тема 5:</b> Сучасні технології навчання на уроках української мови та літератури</p>	<p><b>Самостійна робота</b></p> <p>1. Проаналізувати наявні статті у спеціалізованих журналах щодо використання інтерактивних технологій навчання на уроках української мови та літератури. Підготувати бібліографічний покажчик статей (не менше 20 джерел).</p> <p>2. Перегляд відео-уроків з використанням інтерактивних методів навчання. Аналіз переглянутих уроків української мови та літератури (визначення структури, мети, завдань уроку, використаних учителем методів, прийомів та засобів навчання).</p> <p>Відкритий урок з української мови. Вчитель: Базилева Т.П.  <a href="https://www.youtube.com/watch?v=rBLfFii2FPo">https://www.youtube.com/watch?v=rBLfFii2FPo</a></p> <p>Урок української літератури, присвячений творчості Шевченка  <a href="https://www.youtube.com/watch?v=7to2Zt5QqEU">https://www.youtube.com/watch?v=7to2Zt5QqEU</a></p> <p>3. Об'єднатись у групи (за розподілом по школах). Підготувати матеріали для проведення виховного заходу у школі.</p>

## МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

У процесі проведення досліджень за навчально-виховним процесом, діяльністю вчителя, особливостями розвитку дітей, зокрема і підлітків та їх угруповань, студенти можуть використовувати відповідні методики, що додаються.

### № 1. Методика незакінчених речень (за В. А. Семиченко)

Використовується для дослідження ставлення учнів до навчання. Дається початок речення учню, а він дописує речення до кінця. Потім обробляються результати: аналізуються, групуються, виділяється спільне і відмінне; шукаються причинно-наслідкові зв'язки. Наприклад:

1. Мені у школі вчитися..., тому що...
2. Я люблю уроки, на яких...
3. Я люблю вчителів, які...

### № 2. Методика визначення стилю педагогічного керівництва пізнавальною діяльністю учнів (за Л. В. Кондрашовою)

Спостерігають і фіксують аналіз уроку за поданою позицією цифрою від 1 до 9 і літерою А – авторитарний, Д – демократичний, Л – ліберальний.

АВТОРИТАРНИЙ	ДЕМОКРАТИЧНИЙ	ЛІБЕРАЛЬНИЙ
<b>1. Розподіл функцій між учителем і учнями</b>		
Бере на себе більшість функцій	Оптимальний розподіл функцій	Відходить від керівництва, передає свої функції учням

<b>2. Співвідношення вимогливості й поваги до особистості</b>		
При високому рівні вимогливості, підвищеної строгості і навіть жорстокості не вистачає поваги й довіри до молодшої людини	Максимальна вимогливість та максимальна повага до особистості учня	Вимоги не перевіряються
<b>3. Співвідношення прямих та зворотних зв'язків</b>		
Форми зв'язку: пояснення, вказівка, інструктаж, догана, подяка, директивний характер. Прямі зв'язки домінують над зворотними. Думки учнів малозначущі	Оптимальне поєднання прямих і зворотних зв'язків	Домінують зворотні зв'язки. Часто йде за учнями
<b>4. Врахування міжособистісних стосунків, які склалися в колективі</b>		
Не враховує, посилює напруження у стосунках	Враховує міжособистісні стосунки, але вдається до директивних рішень на користь справи, якщо врахування міжособистісних симпатій йде не на користь справи	Намагається врахувати, але часто поступається при цьому інтересами справи
<b>5. Ставлення до своїх помилок</b>		
Не любить і не вміє визнавати свої помилки, маскує їх	Визнає перед дітьми свої помилки, виправляє їх	Помилки багато, визнає і не надає їм особливого значення
<b>6. Характер постановки завдань перед класом</b>		
Завдання не вмотивовуються, не пояснюються	Пояснюються і обговорюються	Йде на поводу в учнів
<b>7. Кількість і якість виховних впливів</b>		
Велика кількість виховних впливів при їх одноманітності	Кількість виховних впливів менша при їх більшій різноманітності	Ситуативна
<b>8. Співвідношення дисциплінуючих й організуючих впливів</b>		
Дисциплінуючі домінують	Домінанти-організуючі	Організуючим впливам не надає значення. Дисциплінуючі- ситуативні
<b>9. Співвідношення позитивних і негативних оцінювальних впливів</b>		
Низько оцінює можливості та здібності учнів	Позитивні оцінні судження переважають над негативними	Ситуативні

### Методика дослідження характеру педагогічної взаємодії на уроці (за Н. М. Пивовар)

Спостерігаючи і аналізуючи урок за нижче поданою схемою, фіксувати номер компоненту комунікативної структури уроку цифрою від 1 до 9 й літерою М – монолог або Д – діалог. Після завершення цієї роботи, результати опрацювати. Якщо монолог зафіксовано у п'яти чи більше випадках, то домінує монологічна діяльність (може з елементами діалогічної) або навпаки.

№ з/п	Компоненти комунікативної структури уроку	Урок-монолог	Урок-діалог
1	Мета вчителя	Інформаційне насичення учнів	Розвиток учнів засобами предмету
2	Смисл взаємодії	Оволодіння знаннями-моделями	Оволодіння досвідом через осмислення власних проблем
3	Початок уроку	Постановка завдання, що вимагає вирішення	Переосмислення завдань уроку через усвідомлення проблеми для себе
4	Загальний шлях уроку	Модель-вправи	Міркування- смисли
5	Характер управління	Прямий вплив	Рефлексивне управління
6	Психологічна позиція вчителя	Функціонально-рольова	Особистісно-включена
7	Позиція учня	Виконавець	Активний співавтор
8	Оцінювання	Рівень знань, оцінювання здійснюється за формальними ознаками	Оцінюється особистісне досягнення учня
9	Результат	Знання-значення	Знання-смисли

#### **№ 4 Методика визначення типу професійної поведінки вчителя (за Н. М. Кривонос)**

Перед уроком уважно прочитайте назву кожного з семи критеріїв і їх показники трьох рівнів, а також характеристику кожного рівня. На уроці фіксуйте результат, записуючи лише відповідні пари цифр. Наприклад: 1.2; 2.3; 3.3 тощо.

Критерії оцінки	Показники
<b>I. Мотивація</b>	
1.1.Інтерес	мобілізує на роботу
1.2.Необхідність	пізнавальнамотивація
1.3.Без мотивації	безпосередньо переходить до виконання
<b>II. Стратегія організації пізнавального інтересу</b>	дає образ потреб у майбутньому
2.1. Прогнозує результати в образному плані	прогнозує конкретну життєву модель
2.2.Прогнозує в логічній системі	малює результати у вигляді схеми
2.3.Безпрогнозу	безпосередньо переходить до роботи
<b>III. Організація взаємодії</b>	встановлює контакти
3.1.Організація співпереживання	емоційно включає в діяльність
3.2.Організація співроздумів	активізує мисленнеу діяльність
3.3.Немає взаємодії	не включає у взаємодію
<b>IV. Логічна організація матеріалу</b>	чітко, послідовно викладає
4.1.Акцент на конкретизацію	викладає факти і пояснює явища
4.2.Акцент на систематизацію і класифікацію	абстрагує, виявляє причинно-наслідкові зв'язки
4.3.Хаотичність	відсутня послідовність, чіткість
<b>V. Характер інструкцій</b>	дає конкретні поради
5.1. Конкретно-особистісний	бачить роботу кожного
5.2. Загальноінструктивний	зосереджує увагу на інформуванні
5.3. Без адреси або спрямований на себе	автоматично промовляє
<b>VI. Емоційний потенціал</b>	виявляє емоції
6.1. Альтруїзм	відчуває проблеми інших

6.2. Прагматизм	турбує виконання справи
6.3. Аутизм	турбує власна позиція
УІІ. Самокорекція	контролює поведінку, висловлювання
7.1. Емоційна реакція	переживає результат
7.2. Реальність аналізу	осмислює результат
7.3. Порушення локус-контроля	наслідки результату шукає поза собою

Якщо відповіді:

0,1 – образний тип професійної поведінки

0,2 – раціональний тип

0,1 і 0,2 – творчий

0,3 – відсутність показників

### **№ 5. Методика визначення характеру взаємодії класного керівника з учнями (за Н. М. Кривонос)**

Уважно прочитайте питання і варіанти відповідей. Дослідіть характер взаємодії класного керівника з учнями за напрямками, що відповідають 14 питанням. Результати фіксуйте за допомогою цифри і літери. Наприклад: 1б, 2а, 3а тощо. Проаналізуйте результати.

1. Як часто класний керівник спілкується з учнями класу?
  - а) кілька разів на день, щодня;
  - б) переважно в дні, коли є в класі уроки.
2. Який характер спілкування?
  - а) особистісно орієнтований;
  - б) формально-рольовий.
3. Що є основою спілкування класного керівника з учнями?
  - а) спільні творчі справи;
  - б) дисциплінарні проблеми, контроль і координація дій класу.
4. Чи має класний керівник програму розвитку колективу класу?
  - а) програма діяльності вироблена разом із учнями;
  - б) класний керівник має програму на перспективу, яку розробив сам.
5. Чи обговорюється з учнями класу план проведення кожного заходу?
  - а) план приймається спільно;
  - б) рішення приймає сам класний керівник.
6. Який характер вказівок класного керівника?
  - а) прохання, порада, інформація;
  - б) наказ, команда, розпорядження.
7. Чи всі учні класу мають доручення?
  - а) протягом року всі учні класу мають доручення і відчувають особисту відповідальність за спільну справу;
  - б) доручення даються не всім учням, призначає їх, як правило, класний керівник.
8. Яка реакція класного керівника на помилкові дії учнів, провини?
  - а) пояснює, як можна виправити поведінку;
  - б) не пояснює шляхів виправлення, звинувачує, висміює.
9. Як працюють учні у відсутності класного керівника /на зборах, тощо/?
  - а) продовжують самостійно працювати;
  - б) діяльність, як правило, припиняється.
10. Чи часто учні звертаються за допомогою до класного керівника?
  - а) часто, з різноманітних проблем;
  - б) звертаються найчастіше з питань конфліктів.
11. Чи є в класі учні, які відчувають негативне ставлення до себе класного керівника?
  - а) класний керівник демонструє до всіх учнів повагу і любов;
  - б) частина учнів відчуває негативні установки класного керівника стосовно себе.

12. Чи стереотипний в оцінках поведінки класний керівник?
  - а) він обирає різноманітні творчі прийоми впливу;
  - б) стереотипний.
13. Які записи класного керівника у щоденниках учнів переважають?
  - а) констатація, схвалення;
  - б) зауваження, догана.
14. Як підводяться підсумки роботи в класі?
  - а) як колективне обговорення виконаної справи і ставлення учнів;
  - б) висновок робить сам учитель, результати обговорюються завжди.

Вибір відповідей а): характеризує демократичний стиль керівництва, спілкування на основі дружніх стосунків і захоплення спільною діяльністю, творчий тип професійної поведінки.

Вибір відповідей б): характеризує авторитарний стиль керівництва, спілкування – дистанцію і раціональний тип професійної поведінки.

Поєднання відповідей а) і б): каже про один із стилів керівництва з елементами іншого.

### № 6. Методика соціометрія (за Д. Морено)

Запропонуйте учням відповіді на три питання:

1. Якщо у Вас виникають проблеми у виконанні домашнього завдання, до кого з учнів класу Ви звертаєтесь?
2. Якщо Вам запропонують попрацювати у команді, до кого б Ви пішли у команду?
3. Якщо у Вас виникають особистісні проблеми, кому з однокласників Ви довірилися би?

Проаналізуйте результати і побудуйте соціограму.

### № 7. Методика дослідження інтересів учнів (за Є. А. Клименком)

Уважно прочитайте карту інтересів. Питання адаптуйте до дітей даного віку.

Запропонуйте дітям відповіді на питання або заповнити бланк відповідей карти інтересів. Обробіть результати дослідження за поданою нижче інструкцією. Проаналізуйте результати.

#### КАРТА ІНТЕРЕСІВ

Вам необхідно відповісти на всі питання анкети, не пропускаючи жодного. Якщо те заняття, про яке говориться в питанні, відповідає вашим інтересам (подобається, хотіли б займатися), то у клітинці на листі відповідей під тим же номером поставте знак «+», якщо не відповідає – поставте знак «-», якщо Ви не знаєте, чи сумніваєтеся – знак «0».

1.	Вирішувати математичні задачі, робити складні математичні розрахунки	
2.	Готувати розчини, змішувати реактиви	
3.	Вивчати особливості фізіологічних процесів у різних організмах	
4.	Збирати колекції мінералів	
5.	Робити моделі літаків, планерів, кораблів	
6.	Виконувати роботу з вимірювальними й дослідними приладами	
7.	Читати твори класичної світової літератури	
8.	Читати книги про міліцію	
9.	Знайомитися з історією мистецтва нашої Батьківщини	
10.	Читати книги про виховання дітей, роботу вчителя	
11.	Читати книги про роботу лікарів, медичні журнали	
12.	Піклуватися про затишок у приміщенні	
13.	Читати військову літературу	
14.	Слухати оперну і симфонічну музику	
15.	Читати книги про художників	
16.	Уроки математики	
17.	Вирішувати задачі з хімії	

18.	Вивчати анатомічну структуру рослин і тварин	
19.	Читати про економіку і державний устрій країн	
20.	Читати технічні журнали	
21.	Читати статті і науково-популярні журнали про досягнення в галузі радіотехніки	
22.	Аналізувати й оцінювати літературні твори	
23.	Знайомитися з різними законами, статутами, інструкціями	
24.	Вивчати історію міста чи району, в якому ви живете	
25.	Допомагати товаришам у навчанні, пояснювати важкі питання	
26.	Уроки анатомії і фізіології людини	
27.	Складати і вести картотеки	
28.	Знайомитися з військовою технікою	
29.	Слухати сучасну популярну музику	
30.	Відвідувати музеї, художні виставки	
31.	Учитися в математичній школі	
32.	Уроки хімії	
33.	Читати книги про рослини і тварин	
34.	Їздити в геологічні експедиції	
35.	Знайомитися із сучасними досягненнями техніки	
36.	Займатися в радіотехнічному гуртку	
37.	Читати літературно-критичні і публіцистичні статті	
38.	Вивчати політичний устрій і соціальні зміни країн	
39.	Читати книги на історичні теми	
40.	Виконувати роботу педагога-організатора	
41.	Знайомитися з досягненнями в галузі медицини	
42.	Організовувати харчування в походах	
43.	Уроки фізкультури	
44.	Займатися в музичній школі	
45.	Займатися в ізостудії	
46.	Вирішувати задачі з алгебри	
47.	Робити досліди з хімії	
48.	Уроки ботаніки, зоології, анатомії	
49.	Дізнаватися про відкриття нових родовищ корисних копалин	
50.	Розбиратися в кресленнях і схемах	
51.	Ремонтувати побутові електроприлади	
52.	Пробувати писати розповіді, вірші	
53.	Проводити політінформації в класі	
54.	Дивитися фільми про історичні події в різних країнах	
55.	Готувати доповіді, повідомлення і виступати з ними перед молодшими дітьми	
56.	Піклуватися про хворих, надавати їм допомогу	
57.	Допомогти товаришу у виборі відповідного одягу	
58.	Брати участь у військових іграх, походах	
59.	Декламувати, виступати на сцені, співати в хорі	
60.	Оформляти стінгазети, стенди, виставки, монтажні	
61.	Вирішувати задачі по геометрії	
62.	Вивчати за допомогою мікроскопа живі організми і тканини	
63.	Самостійно виводити формули хімічних реакцій	
64.	Уроки географії	
65.	Збирати і ремонтувати різні механізми	
66.	Збирати і ремонтувати радіоапаратуру	
67.	Вивчати походження слів і висловлювань	
68.	Виступати з доповідями перед великою аудиторією	
69.	Знайомитися з стародавньою культурою по розкопках археологів	



70.	Працювати педагогом-організатором у молодших класах	
71.	Робити перев'язки, надавати першу допомогу при травмах	
72.	Робити людям різні побутові послуги	
73.	Займатися в спортивній секції	
74.	Грати на музичних інструментах	
75.	Малювати олівцем, фломастерами, фарбами	
76.	Читати науково-популярну літературу про математичні відкриття і відомих математиків	
77.	Займатися в хімічному гуртку, брати участь у хімічних олімпіадах	
78.	Доглядати за рослинами і тваринами, спостерігати за ними	
79.	Здійснювати тривалі і важкі походи, під час яких доводиться напружено працювати за заданою програмою	
80.	Уроки праці	
81.	Розбиратися в складних радіосхемах	
82.	Працювати зі словником, літературними джерелами, бібліографічними довідниками	
83.	Читати в газетах і дивитися по телебаченню політичні новини	
84.	Знайомитися з законами історичного розвитку людства	
85.	Проводити час з малятами, розповідати, читати їм книги	
86.	Виявляти турботу і чуйність стосовно людей	
87.	Виявляти такт, витримку, самовладання в спілкуванні з людьми	
88.	Вивчати історію великих історичних боїв і долі видатних полководців	
89.	Дивитися театральні постановки по телебаченню	
90.	Знайомитися з картинами, скульптурними пам'ятниками, іншими пам'ятниками мистецтва	
91.	Займатися додатково математикою, брати участь у математичних олімпіадах	
92.	Дізнаватися про нові досягнення в галузі хімії	
93.	Брати участь у роботі біологічних гуртків і проводити досліди з рослинами і тваринами	
94.	Складати географічні і геологічні карти	
95.	Навчитися самому водити машину і вміти її ремонтувати	
96.	Уроки фізики	
97.	Писати твори на вільну тему	
98.	Вести дискусії на політичні теми	
99.	Порівнювати звичаї і вдачі різних народів, знайомитися з історією культури	
100.	Аналізувати свої вчинки, поведження в спілкуванні з людьми	
101.	Читати медичні довідники, словники	
102.	Працювати над поліпшенням умов праці й удосконалюванням устаткування	
103.	Займатися спортом, брати участь у спортивних змаганнях	
104.	Брати участь у вечорах шкільної самодіяльності	
105.	Випилювати, випалювати, різати по дереву	
106.	Виконувати роботу, що вимагає математичних знань	
107.	Виконувати роботу, що вимагає знань принципів і законів хімії	
108.	Виконувати роботу на відкритому повітрі, що вимагає фізичного навантаження	
109.	Довгостроково працювати в польових умовах	
110.	Виконувати складні технічні роботи, що вимагають великої точності	
111.	Виконувати роботу в закритому приміщенні, що вимагає фізичного навантаження	
112.	Роботу, що вимагає аналізу, обмірковування, уміння виражати свої думки	
113.	Роботу, що вимагає неупередженого ставлення до людей, розуміння їхньої психіки	
114.	Працювати з книгами, порівнюючи й аналізуючи вивчене	
115.	Роботу, що вимагає великого такту, витримки, самовладання	

116.	Роботу, що вимагає великої любові до людей, уваги до них	
117.	Постійно працювати з людьми	
118.	Роботу, що вимагає рішучості, витривалості, дисципліни	
119.	Роботу, що вимагає постійної підготовки, повторних вправ	
120.	Бачити в повсякденному прекрасне і прагнути передати це людям	

Після того, як заповнені бланки відповідей, підрахуйте кількість плюсів у кожному вертикальному стовпчику. Найбільша кількість плюсів в одному зі стовпчиків відповідає інтересу до даної галузі знань чи до даної діяльності.

- 1 – математика
- 2 – хімія
- 3 – біологія
- 4 – геологія, географія
- 5 – техніка
- 6 – електротехніка, радіотехніка
- 7 – література, журналістика
- 8 – юриспруденція
- 9 – історія
- 10 – педагогіка
- 11 – медицина
- 12 – сфера обслуговування
- 13 – спорт і військова справа
- 14 – мистецтво (музика, театр, кіно)
- 15 – мистецтво (образотворче)

Бланк відповідей карти інтересів

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45
46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75
76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
91	92	93	94	95	96	97	98	99	100	101	102	103	104	105
106	107	108	109	110	111	112	113	114	115	116	117	118	119	120

## ФОРМИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Керівництво практикою та контроль за її проходженням здійснюється на загальноуніверситетському та кафедральному рівнях.

Університетський керівник навчальної педагогічної практики студентів здійснює загальне керівництво організацією практики й виконує такі функції:

- укладає угоди з закладами загальної середньої освіти;
- готує накази про проходження навчальної педагогічної практики;
- складає графіки проходження навчальної педагогічної практики різними факультетами;
- проводить настановчі та підсумкові наради з методистами, які керують навчальною педагогічною практикою студентів;
- бере участь у настановчих та підсумкових конференціях;
- інструктує старост академічних груп щодо оформлення документації з навчальної педагогічної практики;
- координує і контролює роботу методистів-керівників, відвідує виховні заходи, які проводять студенти під час навчальної педагогічної практики;
- бере участь у роботі кафедр, рад факультетів при обговоренні питань навчальної педагогічної практики студентів;

- відповідає за документацію: накази, графіки, поточну документацію, журнали, документацію на оплату вчителям закладів загальної середньої освіти, звіти;
- складає загальний звіт про проходження навчальної педагогічної практики в університеті.

Груповий керівник навчальної педагогічної практики від кафедри української літератури здійснює безпосереднє керівництво в закладі загальної середньої освіти й виконує такі функції:

- бере участь у розробці програми практики, працює над її удосконаленням;
- готує методичну документацію з питань навчальної педагогічної практики та надає методичну допомогу практикантам;
- проводить розподіл груп за базами практики та готує необхідні матеріали для відповідного наказу декана факультету;
- забезпечує проведення настановчих і підсумкових конференцій навчальної педагогічної практики;
- контролює виконання студентами-практикантами правил внутрішнього трудового розпорядку базового закладу освіти;
- організовує відвідання та обговорення студентами уроків та інших заходів, які проводяться досвідченими вчителями загальноосвітнього навчального закладу;
- перевіряє документацію, подану студентами;
- заповнює журнал групи, виставляє в ньому бали;
- складає звіт за результатами практики і подає університетському керівникові.

Поточний контроль виконання студентами-практикантами основних завдань здійснює груповий керівник протягом навчальної педагогічної практики.

Після закінчення педагогічної практики студент обов'язково має подати звіт, вміст якого повинен оцінити викладач.

## **ВИМОГИ ДО ЗВІТУ**

Звіт із навчальної педагогічної практики включає:

- 1) Щоденник педагогічних спостережень (документ, у якому студент фіксує результати спостережень, аналізує їх, висвітлює зміст своєї роботи), який має містити:
  - титульну сторінку: прізвище, ім'я, по-батькові студента, факультет, група;
  - прізвище та ініціали групового керівника навчальної педагогічної практики, місце її проведення, термін;
  - I сторінка: назва закладу загальної середньої освіти (ЗСО), його адреса, прізвища та ініціали директора, його заступників, класного керівника, вчителів;
  - II сторінка: список класу, розміщення учнів за партами;
  - III сторінка: розклад уроків та розклад дзвінків;
  - IV сторінка: графік роботи на тиждень;
  - V сторінка: індивідуальний план роботи студента на тиждень;
  - робочі записи за кожен день практики;
  - звіт із аналізом результатів педагогічних досліджень.

Щоб з'ясувати, як реалізуються гуманістичний підхід, особистісно орієнтований підхід і впроваджуються ідеї педагогіки співробітництва у сучасному закладі загальної середньої освіти, студенти виконують завдання, спрямовані на дослідження навчально-виховного процесу, а саме:

- дослідити ставлення учнів до закладів загальної середньої освіти, уроків, учителів (Методика № 1);
- дослідити стилі педагогічного керівництва навчальною діяльністю учнів (Методика № 2);
- дослідити характер педагогічної взаємодії на уроці /урок-монолог і урок-діалог (Методика № 3).

- 2) Письмовий звіт, який має містити:

- аналіз ставлення учнів до навчання;
- аналіз стилю педагогічного керівництва пізнавальною діяльністю учнів різних учителів;
- аналіз характеру взаємодії на уроках різних учителів (Методика № 4);
- аналіз характеру взаємодії класного керівника з учнями (Методика № 5);
- аналіз результатів соціометрії (Методика № 6);
- укладання карти інтересів (Методика № 7).

## ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Основними формами підсумкового контролю студентів за результатами проходження навчальної педагогічної практики є підсумкова конференція, яку проводять через тиждень по закінченні практики, і перевірка оформленої студентом звітної документації. Для виступу на підсумковій конференції з кожної групи студентів (як правило, це студенти, що проходили навчальну педагогічну практику в одній школі) обирають одного студента. У виступі аналізують позитивні й негативні аспекти практики, цікаві знахідки досвіду педагогів, звертають увагу на забезпечення уроків роздавальним, ілюстративним матеріалом, на впровадження інноваційних методів і прийомів проведення уроків, виховних заходів учителями, студентами-практикантами.

**Оцінювання звіту з практики** передбачає перевірку рівня виконання студентами завдань, визначених програмою практики.

Оцінювання звіту з практики здійснюється у формі особистого захисту студентом результатів проходження практики перед комісією з викладачів кафедри, до складу якої входять керівник практики від університету, викладачі дисциплін професійної підготовки і, за можливості, керівник практики від бази практики.

Розподіл накопичення балів відбувається із врахуванням поточного контролю роботи під час навчальної педагогічної практики та за розділами звіту:

Ведення щоденника педагогічних спостережень	(0-10 балів)
Письмовий звіт	
– аналіз ставлення учнів до навчання	(0-10 балів)
– аналіз стилю педагогічного керівництва пізнавальною діяльністю учнів різних учителів	(0-10 балів)
– аналіз характеру взаємодії на уроках різних учителів	(0-10 балів)
– аналіз типу професійної поведінки вчителів	(0-10 балів)
– аналіз характеру взаємодії класного керівника з учнями	(0-10 балів)
– аналіз результатів соціометрії	(0-10 балів)
– укладання карти інтересів	(0-10 балів)
– проведення виховного заходу	(0-10 балів)
– проведення профорієнтаційних заходів	(0-10 балів)
Всього студент може набрати	100 балів

Порядок перерахунку рейтингових показників нормованої 100-бальної університетської шкали оцінювання в традиційну 4-бальну шкалу та європейську шкалу ECTS.

Інтервальна шкала оцінок встановлює взаємозв'язки між рейтинговими показниками і шкалами оцінок.

### Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5(відмінно)	Зараховано

B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

## ЛІТЕРАТУРА

### Основна

1. Амонашвілі Ш. Школа життя. Трактат про початковий ступінь освіти, заснованої на принципах гуманно-особистісної педагогіки. Хмельницький : Подільський культурно-просвітницький центр ім. М. К. Реріха, 2002. 172 с.
2. Гриньова М. В., Малаканова Л. В., Сорокіна Г. Ю. Пропедевтична практика III курсу : методичні рекомендації. Полтава : ПП «Астрая», 2014. 53 с.
3. Золотухіна С. Т. Поняття про педагогічну майстерність. *Педагогічна майстерність учителя*: навчальний посібник. Харків : ОВС, 2005. С. 57–62.
4. Імідж школи / упоряд. І. М. Рожнятовська. Київ : Вид. дім «Шкільний світ», 2011. 120 с.
5. Ковальчук Л. Основи педагогічної майстерності : навч. посіб. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2007. 513 с.
6. Кондрашова Л. В. Лаврентьєва О. О., Зеленкова Н. І. Методика організації виховної роботи в сучасній школі : навч. посібник. Кривий Ріг : КДПУ, 2008. 187 с.
7. Лозова В. І., Троцько А. В. Теоретичні основи виховання і навчання : навч. посіб. для студентів пед. навч. закладів. Харків, 2002. 400 с.
8. Малаканова Л. Запровадження технологій особистісно-орієнтованого навчання при вивченні природничих дисциплін. *Науково-методичні основи змісту сучасної освіти* : навч.-метод. посіб. Полтава : ПОППО, 2006. С. 67–78.
9. Педагогічна майстерність : підруч. / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін.; за ред. І. А. Зязюна. Київ : СПД Богданова А. М., 2008. 376 с.
10. Педагогічна майстерність учителя: навч. посібник. Харків, 2006. 224 с.
11. Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України : затв. наказом МОНУ від 08.04.93. № 93 та зареєстр. в Міністерстві юстиції України 30.04.93 за № 35. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93>.
12. Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Запорізького національного університету. URL : [http://sites.znu.edu.ua/navchalnyj\\_viddil/normatyvna\\_basa/polozhennya\\_pro\\_provedennya\\_praktiki\\_student\\_v\\_znu.pdf](http://sites.znu.edu.ua/navchalnyj_viddil/normatyvna_basa/polozhennya_pro_provedennya_praktiki_student_v_znu.pdf)
13. Пропедевтична практика III курсу : методичні рекомендації / упоряд. : Гриньова М. В., Малаканова Л. В., Сорокіна Г. Ю. / Полт. нац. пед. ун-т. імені В. Г. Короленка. Полтава : ПП «Астрая». 2014. 53с.
14. Семиченко В. А. Психологія педагогічної діяльності : навч. посіб. Київ : Вища школа, 2004. 335 с.
15. Чотири тактики педагогічної підтримки дитини / упоряд. А. Русаков, Н. Касіцина. Київ : Вид. дім «Шкільний світ» : Вид. Л. Галіцина, 2006. 112 с.
16. Як зробити школу успішною : практичні кроки / упоряд. В. Зоц. Київ : Вид. дім «Шкільний світ», 2007. 128 с.

### ***Додаткова***

1. Галіцина Л. Керівник : мистецтво взаєморозуміння. Київ : Вид. дім «Шкільний світ», 2010. С. 6–115.
2. Гриньова М. Виховання: теорія і практика : навч.-метод. посіб. Полтава : ТОВ «Фірма» Техсервіс», 2012. 216 с.
3. Гриньова М. Саморегуляція : навч.-метод. посіб. Полтава : АСМІ. 2008. С. 82–102.
4. Корнієнко Я. Положення про класного керівника навчального закладу системи загальної середньої освіти. *Завуч*. 2003. № 7. С. 102.
5. Мілюткіна К. Психологія успіху. Київ : Главник, 2007. 136 с.
6. Охрімчук Р. Відчуйте Бога у дитині. *Шкільний світ*. 2003. № 6. С. 1–3.
7. Поєнко О. Розуміння вчителем особистості учнів підліткового віку, як фактор вирішення міжособистісних педагогічних конфліктів. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2001. № 1. С. 106–109.

### ***Інформаційні ресурси***

1. Вища освіта України і Болонський процес. URL : <https://wiki.tntu.edu.ua/>
2. Шкільні підручники. URL : <http://pidruchnyk.com.ua/>